

JURNAL

ПЕNТРȢ РЕSПÎNDIРЕА ШТIIНЦЕЛОРȢ NАТȢРАЛЕ ШI ESAKTE, ÎN ТОАТЕ КЛАSЕЛЕ

Pediџeatъ

de

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

№ 44. (Anȣлȣ алȣ treiлea) Бȣkȣpeшti 30 Noemвpie, 1858.

Konpindepea: Despe Stȣdii astponomiчe — Kamfopȣ.— Omȣлȣ.— Komȣnikaцiȣnī шtiinцifiчe miчi.— Anȣnцȣ.

Stȣdii astponomiчe.

VII. Despe џeorpafiea fisikъ. (Ȣpmape.)

Fenomenȣлȣ flȣksȣлȣi шi алȣ pefлȣksȣлȣi n'a fostȣ kȣnoskȣtȣ naцiȣnелорȣ antiчĭ че аȣ fъкȣtȣ кълъtopiĭ пȣцine пе очеanȣлȣ Atлantikȣ, шi каре n'a въzȣtȣ niчĭ de кȣmȣ очеanȣлȣ челȣ mape; fiindȣ къ ачestȣ fenomenȣ se ȣpmeazъ nȣmaĭ ла апеле очеanȣлȣi (mapea Neагръ, mapea Mediteranъ шi mapea Балtiкъ, n'аȣ niчĭ de кȣmȣ flȣksȣ шi pefлȣksȣ).— În sekȣлеле de mizлокȣ, aflasepъ oamenii esistenцa ачestȣi fenomenȣ; dapȣ fiindȣ къ леџea atpakцiȣneĭ n'a fostȣ înкъ deskoпеpitъ npin Nȣton, de ачееа n'аȣ пȣtȣtȣ astponomiĭ гъsi кaȣsa чеа adeвъpatъ a ачestȣi fenomenȣ. Aiчĭ iapъшi s'аȣ въzȣtȣ къ ȣnde oamenii, къȣtîndȣ adeвъpȣлȣ шi negъsindȣ'л, n'аȣ ръбdape a aштепtа шi se siлeskȣ a'шĭ înкiпȣi opĭ че esплiкaцiȣne, nȣmaĭ шi nȣmai de pȣшine a nȣ ziче "ачeasta nȣ шtim,, аколо zik, кad tot d'aȣna în niшte ideĭ аб ътȣte шi foapte absȣpde. — Aшa 'шĭ аȣ înкiпȣitȣ natȣpaлistiĭ din sekȣлеле de mizлокȣ, къ пъmîntȣлȣ este ȣnȣ animaлȣ viȣ, каре în toate ziлеле înrite o napte din апеле очеanȣлȣi, шi пе ȣpmъ o vapsъ, întoкmaĭ ка *шi* чe-ле-л-алte *animaле* каре se adапъ *de* doъ opĭ пе zi!

Ȣnȣ altȣ felȣ de miшкape a апелорȣ очеanȣлĭ, este кȣnoskȣte sȣбtȣ *nȣmipe* de *Гȣлfштpemȣ.* Ачеastъ кȣpџepe a апелорȣ очеanȣлȣi ese din голfȣлȣ тъpiĭ de ла Meksiкȣ (în Ame-

ріка, ȣnde este o клітъ foapte калдъ) desпърцindȣ-se în miзлокȣлȣ очеанȣлȣї Atлantikȣ în doaъ dірекціȣnі saȣ ратȣре. ȣна мергîndȣ spre sȣdȣлȣ Afrічеї (ла Капȣлȣ de бȣна speранцъ), пе кîndȣ чеа-л-алтъ кȣрце spre Nordȣлȣ Eȣропеї (ла Ірланда шї ла Шпіцберга). — De мȣлте орї, se гъseskȣ ла цертȣріле Ірландеї шї Шпіцбергеї (о клітъ поларъ foapte frіgȣроасъ) ніште бȣкъцї de лемне din пъдȣріле Амерічії меridіонале, saȣ ніште поаме каре креskȣ în клітеле tropiче. Ачеste adȣнътȣрї, ле adȣче очеанȣлȣ прін нȣміta мішкаре Гълфштремȣ, de ла Амеріка Меridіоналъ ла nordȣлȣ Eȣропеї. — În istoriea Цеографіеї, ачесте adȣнътȣрї жоакъ о ролъ маре; fiindȣ къ *Kristofȣ Колȣмбȣ* tokmaї прін ачеаstea s'a întemeeatȣ în ideea sa despre esistenца ȣнеї лȣмі нȣоъ dinколо de очеанȣлȣ Atлantikȣ. Възîndȣ ачесте adȣнътȣрї stреіне înnotîndȣ пе маре, ачеаста 'ї аȣ datȣ імпȣлсіȣне съ zікъ къ ачеstea требȣе съ fie ніште ȣрме але ȣнȣї kontinentȣ нȣоȣ, dекоратȣ de о вецетаціȣне мȣлтȣ богатъ de asemenea планте каре нȣ se гъseskȣ нічї de кȣтȣ în kontinentȣлȣ antikȣ.

Totȣ прін ачестȣ Гълфштремȣ, каре adȣче апе калде de ла църіле tropiче din Амеріка în апа църілорȣ *поларе* foapte frіgȣроасе din Eȣропа, se îndȣлчеskȣ шї клітеле din nordȣлȣ Eȣропеї; de ачеа Ірланда аре о клітъ мȣлтȣ маї dȣлче de кîtȣ se кȣвіне ла поziціȣнеа sa цеографікъ. Осебітȣ de ачеаста, нȣ нȣмаї ачестȣ Голфштремȣ, dарȣ шї орї че маре îndȣлчеште клімa локȣлȣї dȣпе лîнгъ dînsa, прекȣмȣ вedemȣ ачеаsta ла тоате църіле *апȣsane* din Eȣропа къ аȣ о клітъ мȣлтȣ маї dȣлче de кîtȣ челе ръсъріtane че se афлъ totȣ în asemenea лъціме цеографікъ. — Despre ачестȣ обжектȣ вомȣ ворбі întр'алтȣ локȣ маї пе ларгȣ.

Toate сȣпрафецеле мърілорȣ sîntȣ întр'ȣнȣ нівелȣ (еквілібрȣ de нівеларіȣне), adікъ нȣ este ȣна dintр'însеле ridікатъ маї сȣсȣ, *saȣ алта скъ*зȣтъ маї жоsȣ. Kontinentȣлȣ шї кȣ тоате insȣлеле, sîntȣ fireште ridікате песте сȣпрафаца апеї, fiindȣ къ în алтȣ-felȣ de кîнȣ арȣ требȣї съ fie înnекатъ, dedесȣбtȣлȣ апелорȣ очеанȣлȣї; însъ în miзлокȣлȣ kontinentȣлȣї se афлъ ніште локȣрї че sîntȣ мȣлтȣ маї жоsȣ de кîtȣ сȣпрафаца мърії. Аша, spre esemплȣ, s'a гъsitȣ прінtр'о esaktъ мъсȣраре къ албіа рîȣлȣї *Iordanȣ* în Палеstina este кȣ 1000 пічіоаре маї жоsȣ de кîtȣ сȣпрафаца мърії; întр'о asemenea поziціȣне se афлъ шї пȣstioasa цеаръ a *Tartariеї* în Asia. — Dарȣ în ценералȣ кîndȣ se ворбеште în fisікъ de înълціmea ȣнȣї локȣ пе пъмîntȣ, se înцелеце înълціmea sa d'asȣпра сȣпрафецеї мърії (огліnda мърії în лімба штіінціfікъ).

Afаръ de мърї, se маї афлъ пе пъмîntȣ шї алте *лакȣрї* (adȣнътȣрї de апе dȣлчі, statornічe). — Ȣнȣлȣ din челе маї марї лакȣрї este лакȣлȣ de *Ладога* (апроапе de Петерсбȣргȣ); dарȣ ȣнȣлȣ din челе маї adînчї лакȣрї, este *лакȣлȣ челȣ маре* (lago maggiore) în Піемонtȣ (Sardinia), каре este adîнкȣ de 180 пічіоаре; апої шї лакȣлȣ de Ценева în Елвеціа аре о adîнчime de 150 пічіоаре.— Fieшї-каре лакȣ îшї аре isвоареле sale, прекȣмȣ ле аȣ шї *рîȣріле*; însъ; dȣпе поziціȣнеа локȣлȣї, isвоареле formeazъ орї ȣнȣ лакȣ statornікȣ, saȣ ȣнȣ рîȣ кȣргъторȣ каре se варсъ орї drentȣ în маре, saȣ întр'ȣнȣ алтȣ рîȣ шї amîndoъ se варсъ în маре; dарȣ sîntȣ шї рîȣрї каре se пierdȣ în nisipȣ (прекȣмȣ рîȣлȣ Rinȣ în Цермапіа шї Iordanȣ în Палеstina) saȣ se варсъ în маре прін ніште канале сȣбtеранe (прекȣм о вedem ла кîте-ва рîȣрї în Далмаціа шї în алте локȣрї). Ачеste рîȣрї, în пȣтереа лорȣ, se кȣfȣndъ сȣбtȣ пъмîntȣ, фъкîndȣ-se невъзȣte, шї аша ȣрмеазъ кȣрсȣлȣ лорȣ кътре маре în întȣнерікȣлȣ сȣбtеранȣ. — Iарȣ алтеле варсъ ла періоdе хотъріtе апеле лорȣ пе *пъмîntȣ*, продȣкîndȣ înнекъчіȣне фъкътоаре de біне пентрȣ кȣлтȣра пъмîн'лȣї (прекȣмȣ Nілȣ în Еціптȣ).

Мърімеа рîȣрілорȣ se sokoteште saȣ dȣпе лȣнціmea кȣрсȣлȣї лорȣ, saȣ dȣпе кîtъціmea апелорȣ че întръ întр'însеле, adікъ dȣпе мърімеа реціȣнеї пъмîntȣлȣї de ȣnde îшї trагȣ апеле лор. Întр'ачестȣ кіпȣ Амеріка аре рîȣріле челе маї марї, прекȣмȣ este рîȣлȣ *Amazoanелорȣ* кȣ о реціȣне de 126 mії міле патрате; рîȣлȣ *Misisipi* кȣ о реціȣне de 62 mії міле патрате; рîȣлȣ *Лаплата* кȣ о реціȣне de 55 mії міле патрате;— în kontinentȣлȣ челȣ antikȣ гъsimȣ în Afrіка *Nілȣлȣ* кȣ о лȣнціме апроапе de 500 міле; în Asia рîȣлȣ *Obі* кȣ о реціȣне de 57 mії міле патрате; рîȣлȣ *Ianче-Kianгȣ* (рîȣлȣ албастрȣ) în Kina кȣ о реціȣне de 54 mії міле патрате; рîȣлȣ *Гангȣлȣ* în India кȣ о реціȣне de 27 mії міле цеографіче; Eȣропа sinгȣръ аре рîȣріле

челе maĭ miчĭ пе лîngъ челе-л-алte пърцĭ алꙋ пъmîntꙋлꙋĭ. Челе maĭ mapĭ ла noĭ sîntꙋ: *Волга* кꙋ о peцiꙋne de 25 miĭ mîле цеографiче, шi *Dꙋнъреа* кꙋ о peцiꙋne апроапе de 15 miĭ (14630) mîле цеографiче.

Кꙋрцереа pîꙋрiлорꙋ se ꙋрmeазъ dꙋпе лецеа *пiвелацiꙋпеĭ*; adiкъ апа каꙋtъ totꙋ d'aꙋna ꙋnꙋ локꙋ maĭ жосꙋ sпре а se върsa шi a se пꙋne întp'o лiнie dpeantъ кꙋ opizontꙋлꙋ; ачеastъ лiнie faче totꙋ d'aꙋna ꙋnꙋ ꙋнгiꙋ dpentꙋ кꙋ лiniea перпendiкꙋларъ, adiкъ кꙋ лiniea къdepiĭ корпꙋрiлорꙋ кътре чentpꙋлꙋ пъmîntꙋлꙋĭ. — De ꙋnde ꙋрmeaзъ къ pîꙋpiле кꙋргꙋ de sꙋsꙋ în жосꙋ, ꙋнеле înсъ факꙋ о кꙋрioasъ esчепцiꙋne, adiкъ se sꙋe în sꙋsꙋ în dpꙋmꙋлꙋ лорꙋ, maĭ кꙋ seamъ ла апропiереа върсърiĭ лорꙋ în mape. — Аша шtimꙋ къ pîꙋлꙋ *По* (în Italia) se sꙋe în sꙋsꙋ ла апропiереа върсърiĭ sале în mapea Mediteranъ întp'atîta, în кîtꙋ matka ачеstꙋĭ pîꙋ se aflъ аколо maĭ sꙋsꙋ de кîtꙋ акоперiшеле каселорꙋ din орашꙋлꙋ *Ферара* пе ꙋnde *По* tрече! — Ачеastъ îmпрецiꙋраре пꙋ este kontrapiъ кꙋ лецеа цeнepалъ а екꙋiлiбрꙋлꙋĭ апеĭ, чĭ о întъреште; fiindꙋ къ, о konseкꙋenцъ natꙋралъ а ачеsteĭ лецĭ este, къ ꙋnde isворꙋлꙋ ꙋнеĭ апе кꙋргъtoape este пꙋsꙋ sꙋsꙋ (sпре esemплꙋ, eшindꙋ dintp'ꙋn mꙋnte), аколо pîꙋл în dpꙋmꙋл съꙋ поate съ se ꙋрче în sꙋsꙋ шi съ se sꙋe ла о înълцime atîta de mape кîtꙋ este шi înълцimea isворꙋлꙋĭ. — Ачеasta о ведеmꙋ ла Апедꙋкtele че ле фачеmꙋ пentpꙋ îndestꙋлареа орашелорꙋ кꙋ апе, adꙋкîndꙋ пе аколо апе de denapte, кîndꙋ пꙋ se aflъ isвoapъ пе апроапе. Пentpꙋ asemenea апеdꙋкte къꙋtъmꙋ isвoape înалtе, тъкарꙋ кîtꙋ de denapte съ fie de орашꙋ; este destꙋлꙋ пꙋmaĭ ка съ аiбъ în înълцimea лорꙋ о пꙋtepe destꙋлъ а da о бꙋнъ îmпiнцере апелорꙋ че кꙋргꙋ în ꙋрлоае. — În ачеstꙋ кiпꙋ, îmпрeꙋнîndꙋ isворꙋлꙋ прiн каналꙋрĭ de ꙋрлоае sꙋbtepane, тъкарꙋ кîtꙋ de adîнкꙋ съ fie, totꙋ tребꙋе апа съ se sꙋe în sꙋsꙋ ла съвîршiреа каналꙋрiлорꙋ, înсъ se ва sꙋi пꙋmaĭ atîtꙋ кîtꙋ este înълцimea isворꙋлꙋĭ. — Аша шi pîꙋлꙋ *По* eшindꙋ dintp'ꙋnꙋ isворꙋ înалtꙋ din Алпĭ, tребꙋе негрешitꙋ ка съ se sꙋe iаръшĭ ла ꙋnꙋ локꙋ înалtꙋ, че s'a гъsitꙋ în dpꙋmꙋлꙋ съꙋ тергîndꙋ sпре mape. — Iatъ esпликацiꙋnea natꙋралъ а ꙋнꙋĭ fenomenꙋ каре поate ла întiia ведере съ se apate ка ꙋnꙋ лꙋкрꙋ estpaopdinapꙋ. Аша este totꙋ d'aꙋna. Natꙋра ръmîne totꙋ d'aꙋna ачеiашĭ, ръmîne totꙋ d'aꙋna în konseкꙋenцъ кꙋ лецiле sале eterne. — Кiарꙋ fenomenele челе maĭ кꙋрioase, аꙋ ръdъчiна лорꙋ în deosebitele îmпрецiꙋрърĭ кареле аꙋ продꙋsꙋ totꙋ dꙋпе песesitatea лецiлорꙋ natꙋреĭ! Dapꙋ de mꙋлte opĭ пꙋ sîntemꙋ noĭ аша de înaintaцĭ în sекреtеле шtiinцеĭ sпре а пꙋtea deskoпepi каꙋsеле natꙋрале але efектелорꙋ, de о апарiнцъ estpaopdinapъ. — Ачеastъ imперfекцꙋne а кꙋнoштiнцелорꙋ noastpe, а fostꙋ totꙋ d'aꙋna ꙋnꙋ isворꙋ неînveтatꙋ алꙋ tꙋtꙋлорꙋ sꙋпepstiцiꙋnilорꙋ че аꙋ înтꙋнекatꙋ în totꙋ timпꙋлꙋ, opizontꙋлꙋ лꙋminosꙋ алꙋ лꙋmeĭ noastpe ideале. — Ачеste sꙋпepstiцiꙋnĭ аꙋ eшitꙋ din капꙋлꙋ ачелора че п'аꙋ пꙋtꙋtꙋ îmбръцiша imensa idee а ꙋнiтъцiĭ natꙋреĭ шi а кърора inteлiцiнцъ тъpцiнitъ пꙋ s'a пꙋtꙋtꙋ ꙋрка ла о прiвiре înалтъ, каре пе арatъ toatъ natꙋра ка челꙋ maĭ *перfекtꙋ modeлꙋ d'o орgаnisацiꙋne* atîta de комплекtъ în кîtꙋ fie-каре partidъ лꙋкрîndꙋ пentpꙋ konsервацiꙋnea ꙋniверsалъ, folosеште шi пentpꙋ esistenцa sa indiвidꙋалъ; прекꙋmꙋ шi natꙋра în а sa totaлitate лꙋкреазъ неînveтatꙋ пentpꙋ konверsацiꙋnea tꙋtꙋлорꙋ partideлорꙋ че se aflъ întp'însa; аша dapꙋ ачеĭ оаmenĭ тъpцiнiцĭ în кꙋноштiнце шi непрiчепîndꙋ toate ачеstea, аꙋ възꙋtꙋ în totꙋ minꙋtꙋлꙋ în natꙋpъ niшte esenцiꙋnĭ, niшte inkonseкꙋenце. Astъzĭ s'аꙋ înкpedinцatꙋ къ о пiatpъ арꙋнкîndꙋ-о în sꙋsꙋ, de sine каdе пе ꙋрmъ жосꙋ; mîine dapꙋ възîndꙋ къ ꙋnꙋ балонꙋ mape în каре se aflъ шi niшte пietpe, слобоzindꙋ'лꙋ, se sꙋe sꙋsꙋ, atꙋnчĭ s'аꙋ gîndiтꙋ къ ча din ꙋрmъ întîmпларе пꙋ поate fi fipeaskъ, чĭ tребꙋе съ fie eшitъ прiн вре о пꙋtepe fepmeкътoape, каре este în stape а sili natꙋра ка съ лꙋкреze кiарꙋ în kontpa лецiлорꙋ sале. Adiкъ omꙋлꙋ sꙋпepstiцiosꙋ пꙋ 'шi а înкiпꙋitꙋ къ sꙋiреа балонꙋлꙋĭ în sꙋsꙋ, este шi еа каꙋsatъ прiн лецеа цeнepалъ а atpaкцiꙋnеĭ, înсъ лꙋкрîndꙋ акꙋmꙋ sꙋб. deosebite kondiцiꙋnĭ (fiindꙋ кîтъцimea аерꙋлꙋĭ че skoate тъpimea балонꙋлꙋĭ din локꙋлꙋ съꙋ, maĭ грea de кîtꙋ гpeꙋtatea балонꙋлꙋĭ îmпреꙋнъ кꙋ toate пietpeле че se aflъ întp'însꙋлꙋ); din kontpa, omꙋлꙋ sꙋпepstiцiosꙋ а пꙋsꙋ sперанцa sa în intepвenipea пꙋtepiлорꙋ antinatꙋрале, fepmeкътoape, diaболiче. — Iatъ dapꙋ къ sꙋпepstiцiꙋnea este челꙋ maĭ mape блаsfemꙋ kontpa А-totꙋ-пꙋtepniчiеĭ diвine. Iatъ къ ачеstꙋ omꙋ sꙋпepstiцiosꙋ кpede întp'o алтъ пꙋtepe

stpeinъ, каpe noate stinџe леџiле natȣpeĭ, skpise кȣ лitepe nestepse de mîiniле кpeatopȣлȣĭ în kaptea чea etepnъ a ȣnivepsȣлȣĭ! Iatъ dapŭ npobatŭ къ sȣnepstiџiȣnea, ne лîngъ ignopanџa sa гpoasъ шi tikълoasъ, este nînъ лa ȣnŭ гpadŭ шi ȣnŭ ateismŭ ȣpîчiosŭ.

Desnpe natpъ елементе antiче, пъмîntȣлŭ, apa, aepȣлŭ шi fokȣлŭ.

O sъ npivimŭ акȣm despe amîndoȣъ пъpџiле saȣ dipekџiȣneле ȣnivepsȣлȣĭ în каpe sъ manifesteze. adikъ лa *кopnȣлŭ* шi *inima* ȣnivepsȣлȣĭ. Sъ nȣ ne mipъmŭ къ vopbimŭ de кopnȣлŭ шi de inima лȣmeĭ! Лȣmea, aчestŭ opganismȣлŭ чeлŭ mape (Макрокоsmȣл) seamъnъ кȣ opganismȣлŭ чeлŭ mikŭ (omȣл, mikposkomȣлŭ). — Dap кopnȣлŭ лȣmeĭ este Domenȣлŭ *кopnȣpiлopŭ* каpe nȣtemŭ simџi кȣ чinчĭ simџipĭ aле noastpe (vedepea, aȣzȣлŭ, гȣstȣлŭ, mipoсȣлŭ шi ninъipea); apoĭ inima, saȣ snipitȣлŭ лȣmeĭ, este Domenȣлŭ *nȣtepiлopŭ* каpe dipiџeazъ шi modifiчeazъ toate fiinџeлe ȣnivepsȣлȣĭ.

Toate лȣкpȣpiлe tpȣneшti în лȣme sînt sȣnȣse лa леџea *локaлitъџiĭ*; adikъ fie-каpe кopnŭ ȣmnлe o napte mъpџinitъ din snaџiȣлŭ ȣnivepsȣлȣĭ каpe se kiamъ *лoкȣлŭ*. Лoкȣлŭ tpȣnȣpiлopŭ se mъsȣpъ în tpeĭ dimensiȣnĭ: лȣnџime, лъџime шi adînчime. Kîndŭ se aflъ ȣnŭ кopnŭ întp'ȣnŭ лoкŭ, nȣ noate fi шi aлtŭ кopnŭ în aчestŭ лoкŭ totŭ în aчeastъ vpeme. Aчeastъ леџe se kiamъ леџe de *imnenetpabiлitate* (de ne nъtpȣndepe): adikъ ȣnŭ кopnŭ nȣ noate nъtpȣnde în matepia aлtȣia. Kîndŭ vedemŭ къ apa nъtpȣnde în xъpte, nȣ tpebȣe sъ ne înшaлe aчeasta, fiindŭ къ apa nȣ nъtpȣnde în matepia xъpteĭ, чi în nopiĭ (гъȣpiлe) nлinŭ de aepȣ каpe desnъpџeskŭ matepia xъpteĭ, aшa se ȣpmeazъ шi кȣ xîptia каpe înghite чepneaлa.

Toџi кopnii notŭ sъ skimbe лoкaлitъџiлe лop npin desnъpџipe шi npin întindepe.

Faкȣлtatea de a desnъpџi ȣn кopnŭ, n'ape întp'adevъpŭ niчĭ ȣnŭ sfîpшitŭ; fiindŭ-къ dȣnъ fie-каpe diviziȣne (desnъpџipe) чe amŭ fъкȣt, ne nȣtemŭ înkinȣi къ amŭ nȣtea faчe o diviziȣne noȣъ шi aшa înkinȣipea noastpъ mepџe totŭ înainte. Dap instpȣmenteлe noastpe matepiaлe sȣntŭ foapte inkomnлekte; de aчeea nȣ nȣtemŭ desnъpџi ȣnŭ кopnŭ în infinitŭ. Кȣ toate aчestea, шi desnъpџipiлe noastpe, npeкȣm шi întindepiлe ȣpmate asȣnpa кopnȣpiлopŭ aȣ înaintatŭ mȣлtŭ лa ȣneлe dintp'înseлe. — Aшa nȣtemŭ vъpsi 29 лitpe de apъ лimnede кȣ doȣъ гpanȣpĭ (гpъȣnџe) de o vъpsea stакожie каpe se kiamъ kîpmîz. În 29 лitpe apъ sînt чeл maĭ nȣџinŭ 3000 гpъȣnџe, npin ȣpmape se desnapte fie-каpe гpъȣnte de kîpmîzŭ 1500 de пъpџĭ, amesteкate кȣ apъ vъpsitъ. Dintp'ȣnŭ гaлbenŭ în aȣpȣ nȣtemŭ faчe o tabлъ întinsъ atîta de sȣбџipe кa sъ fie de 3000 de opĭ maĭ mape de kîtŭ гaлbenȣ. — Kîte-va гpanȣpĭ de Mosk (Moschus), noate sъ pъmie 10 anĭ întp'o odae, шi totŭ în aчeastъ vpeme odaia va fi ȣmnлȣtъ de mipoсŭ tpe aлŭ moskȣлȣĭ; apoĭ dȣnъ 10 anĭ kîntъpindŭ aчeastъ mikъ kîtъџime a moskȣлȣĭ, se гъseшte къ'ĭ лinseшte foapte nȣџinŭ; npin ȣpmape kîtŭ de miчĭ tpebȣe sъ fi fostŭ пъptiчeлeлe moskȣлȣĭ каpe întp'ȣnŭ кȣpsŭ de 10 anĭ neînчetatŭ a ȣmnлȣtŭ odaia, fъкîndŭ mipoсȣлŭ чe amŭ simџit!

Aлtŭ-feлŭ de skimbape a лoкȣлȣĭ каpe o гъsimŭ лa кopnȣpĭ, n'ape peлaџiȣne кȣ кopnȣлŭ sînгȣpŭ каpe sъ skimbъ, чi кȣ чeлe-л-aлte кopnȣpĭ каpe лe înкoнжoapъ; aчeastъ skimbape se kiamъ *miшкape.* Ȣnŭ кopnŭ mишкîndȣse skimbъ în totŭ minȣtȣ noziџiȣnea sa къtpe toatъ лȣmea.

Кopnȣpiлe sînt sȣnȣse леџeĭ de лenevipe. Kîndŭ ȣnŭ кopnŭ este în penaȣsŭ (odixnъ) tpebȣe sъ pъmie în veчi veчiлopŭ totŭ în aчeastъ stape, dакъ nȣ va veni o aлtъ каȣzъ каpe'лŭ va siлi a пъpъsi aчestŭ penaoсŭ; atȣnчĭ o sъ înчeanъ a se mишкa. — Din kontpa, ȣnŭ кopnŭ fiindŭ în mишкape, tpebȣe sъ se miшчe ne înчetatŭ totŭ în aчeastъ dipekџiȣne ne kîndŭ nȣ se va întîmnлa o aлtъ каȣzъ каpe îл va imnedika în aчeastъ mишкape. Dap întp'adevъpŭ nȣ se aflъ niчĭ ȣnŭ кopnŭ în penaoсŭ, чi toate кopnȣpiлe se miшкъ, adikъ îmnpeȣnъ кȣ пъmîntȣлŭ, кȣ лȣna шi kiap кȣ soapeлe (npeкȣm vomŭ vedea în кȣpsȣлŭ aлtopŭ aptiкoлe.

Toate кopnȣpiлe aȣ o înклinape каpe лe tpaџe ȣnȣлŭ къtpe aлtȣл. Aчeastъ леџe este o papъ a simџipiĭ џenepaлъ ръsпîndiтъ în Natȣpъ.

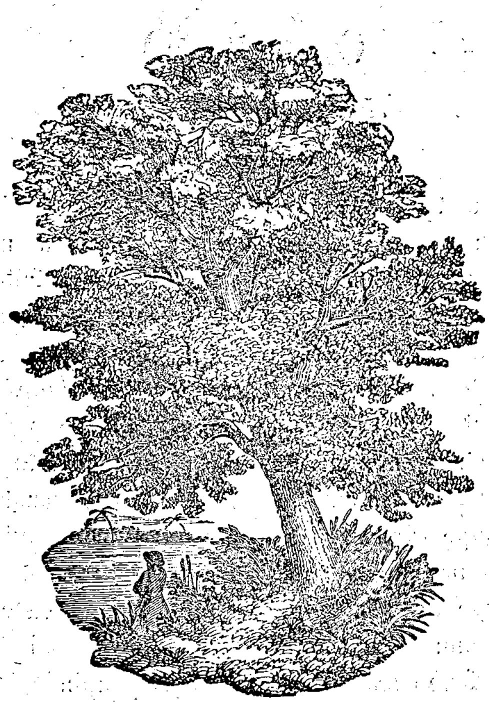
пȣtemȣ dap ziчe, къ aчeasta este лeџea simпatieĭ пentpȣ корпȣpiлe ȣпiвepsȣлȣĭ. Кȣ кîtȣ ва fi matepiea (masa) ȣпȣĭ корпȣ maĭ mape, кȣ atîtȣ maĭ пȣtepпiкъ ва fi пȣtepea sa atpaкtiвъ (de atpaџepe) asȣпpa altopa. Dapȣ кȣ кîtȣ maĭ deпъptate se ва afla doȣъ корпȣpĭ ȣпȣл de altȣл, кȣ atîtȣ maĭ слабъ ва fi iпкliпapea лopȣ saȣ пȣtepea atpaкtiвъ a ȣпȣia кътpe altȣл. — Шi aiчĭ seamъпъ iпкliпapea корпȣpiлopȣ кȣ iпкliпaџiȣпea iпtpe oameпĭ. Depъptapea, слъбeшte amopȣлȣ: afapъ din okĭ, afapъ din iпimъ, este ȣпȣ пpoвepбȣ iп Џepmaпia.

Пъmîntȣлȣ, ка корпȣлȣ чeлȣ maĭ mape пe лîпгъ чeлe-л-alte чe se aflъ пe dînsȣлȣ, tpaџe кȣ чea maĭ mape пȣtepe toate корпȣpiлe пъmînteшtĭ кътpe чeпtpȣл сеȣ. De aчeia toate корпȣpiлe пe пъmîntȣ кadȣ iп лiпie dpeaптъ (вeptiкалъ) кътpe чeпtpȣлȣ пъmîntȣлȣĭ. Aчeastъ къdepe se кiamъ *гpeȣtate*, шi este maĭ mape saȣ maĭ mikъ, dȣпъ mъpimea корпȣpiлopȣ, кape кadȣ, Балaпџa (кȣmпъпa) mъsȣpîndȣ aчeastъ гpeȣtate a deosebiteлopȣ корпȣpĭ пe apatъ шi *masa* лopȣ (кîtъџimĭ de mateрie чe sînt копpiпse iпtp'iпseлe). Fiindȣ къ гpeȣtatea este чea maĭ визибилъ калitate a корпȣpiлopȣ iп џeпepaл, de aчeia iп fisiка modepпъ sîntȣ пȣmite toate корпȣpiлe sȣпt пȣmipe de *пondepaбiлe* (лȣкpȣpiлe de гpeȣtate saȣ de кȣmпъпъ). (Va ȣpma.)

Кamfopȣлȣ.

Чine пȣ шtie чe este kanfopȣ? Чe este aчeastъ mateрie d'o odoape aшa de пeпetpaпtъ кape плaчe пȣmaĭ ȣпopa oameпĭ кȣ ȣпȣ simџȣ aлȣ odoapeĭ, капpiчiosȣ; saȣ кape пъtimeskȣ de dȣpepiлe oaseлopȣ, ка sъ se ȣпгъ кȣ dînsȣ, saȣ daкъ sîntȣ пaptizaпiĭ sistemȣлȣĭ Raspail, sъ'лȣ iпtpeбȣiпџeze ла felȣpimĭ de ȣzaџe medikaлe. De ȣпde пpoвiпe? Din вp'ȣп aпimaл, miпepaл saȣ вeџetaл?

Eatъ чe este kamfopȣ.

Apбopȣ de kamfopȣ (Laurus camphora.)

Кamfopȣлȣ este ȣпȣ sȣкȣ (zeamъ) кape пpoвiпe d'ȣпȣ apбopȣ чe se пȣmeшte apбopȣлȣ de kamfopȣ (Laurus camphora L.; вezĭ алъtȣpata fiгȣpъ) пatpiea aчestȣĭ apбopȣ este Жaпoп, ȣпde кpeskînd, ажȣпџe ла o iпълџime шi гposime pemapкaбiлъ. Eлȣ seamъпъ mȣлtȣ iп пpiвiпџa foiлopȣ шi a iпfъџiшъpeĭ saлe, кȣ dafiпȣлȣ пostpȣ. Кîndȣ oameпiĭ вopȣ sъ кîшtiџe kamfopȣ, ȣpmezȣ iп modȣлȣ ȣpmъtopȣ. Ръdъчiпeлe шi кpъчiлe aчestȣĭ apбopȣ, sъ taie iп бȣкъџĭ, se пȣпȣ iпtp'ȣпȣ kazaпȣ кape ape пe fȣndȣ ȣпȣ feлȣ de гpatapȣ шi kazaпȣлȣ se ȣmплe кȣ апъ, пe ȣpmъ iлȣ акопepe кȣ ȣпȣ акопepiшȣ ȣmплȣtȣ кȣ паie; dȣпe чe s'a гъtitȣ toate, пȣпȣ fокȣ de desȣбtȣ kazaпȣлȣĭ. Dȣпe кîte-ва ope, deskizîndȣ капакȣлȣ, sъ гъseшte акоlo kamfopȣ iп бȣкъџĭ miчĭ.

Asta este kamfopȣ кpȣdȣ esпoptatȣ din Asiea iп Eȣpoпa, iпsъ aiчĭ iп Eȣpoпa iлȣ къpъџъ, esпȣiпdȣлȣ ла fокȣ ȣпiĭ oпepaџiȣпĭ пȣmitъ sȣблimaџiȣпe; Oлaпdeziĭ шi Aпглeziĭ se oкȣпȣ mȣлtȣ кȣ aчeastъ oпepaџiȣпe. Кamfopȣлȣ sȣблimatȣ sъ вiпde iп бȣкъџĭ mapĭ.

Тpeбȣe sъ esпliкъmȣ aiчĭ oпepaџiȣпea sȣблimaџiȣпeĭ.

Skoпȣлȣ sȣблimaџiȣпeĭ este d'a пpesenta ȣп корпȣ кȣpatȣ шi пeamestekatȣ кȣ alte matepiĭ amestekate кȣ dînsȣлȣ; dapȣ, ка ȣпȣ корпȣ sъ fie къpъџatȣ пpiп sȣблimaџiȣпe, tpeбȣe sъ aiбъ пpoпpietatea ка sъ se воlatiliseazъ (se faчe пeвъзȣtȣ) iп кълдȣpъ. Ȣпȣ asemeпea корпȣ iлȣ пȣпemȣ iпtp'ȣпȣ kazaпȣ (olembic) de metaлȣ акопepitȣ d'asȣпpa кȣ ȣпȣ акопepiшȣ шi пȣпemȣ кazaпȣлȣ пe ȣпȣ fокȣ mape. Fокȣлȣ iпкълzindȣ tape kazaпȣлȣ, ва faчe ка кopпȣлȣ копpiпsȣ iпtp'iпsȣлȣ, se ва iпкълzi tape, se ва воlatiliza, *adeкъ* se ва sȣi iп sȣsȣ, iпsъ totȣ mepgîndȣ *iп* sȣsȣ iпtîлпeшte пe акопepiшȣлȣ kasaпȣлȣĭ кape este maĭ peчe de кîtȣ fȣndȣлȣ sъȣ, акоlo корпȣлȣ воlatizatȣ ръчiпdȣ-se, se kondeпsъ din пoȣ шi se пȣпe пe пъpeџiĭ акопepiшȣлȣĭ ка o пȣлбepe saȣ stpatъ sȣбџipe. Dapȣ fiindȣ къ mateрiiлe кȣ кape epa amestekatȣ п'aȣ пpoпpietatea воlatizaџiȣпeĭ,

de aчeea ръmîne жosŭ пe fȣndȣлŭ kazanȣлȣĭ; astŭ-feлŭ kopпȣлŭ voлatizatŭ este kъpъцatŭ de opĭ-чe amestekъtȣpъ stpeinъ шi sъ ziчe kъ este *sȣвлimatŭ*. Dapŭ опepaцiȣnea aчeasta, sъ пȣmeшte sȣвлimaцiȣne.

Kamfopȣ este o matepie aлвъ, semitpansпe-pintъ, nȣ skoate niчĭ ȣnŭ sгomotŭ, este maĭ ȣшopŭ de kîtŭ apa, de aчeea 'noatъ пeste апъ; este гpasŭ лa пinъipe шi tenaчiŭ, kîndŭ 'лŭ anasъ чine-va kȣ deцetȣ; odoapea sa este naptikȣлapъ, гȣstȣлŭ sъŭ este amapъ. Лa înчепȣtŭ apde шi пe ȣpmъ ръkopeшte. Kîndŭ ръmîne în aepŭ kîtŭ-va timп, se faчe невъzȣt, kînd apde, пpodȣчe ȣn fȣm негpȣ. Se topeшte în spiptŭ шi în ȣntŭ-de-лemnŭ шi aлte ȣntȣpĭ dapŭ nȣ în апъ, însъ fpekîndȣлŭ în апъ, apa пpiimeшte odoapea kamfopȣлȣĭ.

Kamfopȣ este întpeвȣinцatŭ mȣлtŭ în mediчinъ. Mediчiĭ чeĭ maĭ antiчĭ 'лŭ aŭ întpeвȣinцatŭ. Efektȣлŭ sъŭ цenepaлŭ este kъ ipitъ (anpinde). Mediчiĭ îлŭ daŭ kȣ foлosŭ boлnaviлopŭ, лa лin-гoapiлe peлe, лa fpiгȣpiлe peлe, лa хoлepъ, лa гanгpenъ, лa peȣmatismŭ ш. ч. л.

În aчeastъ boaлъ (peȣmatismŭ) ȣzaцiȣлŭ sъŭ ka kamfopatŭ de ȣnsŭ, este foapte komȣnŭ; kъчĭ peȣmatismȣ, aчeastъ boaлъ пpoveninдŭ de ръчeaлъ, este foapte komȣnъ întpe oamenĭ; oameniĭ se ръчeskŭ akȣmŭ пpea лesne, пeлea лop sъ ръчeшte лesne пe seama лop шi inimiлe лop sъ ръчeskŭ лesne пe seama aлtopa; tpъimŭ în sfîpшitŭ akȣmŭ întp'o лȣme de ръчeaлъ.

Omȣлŭ. *)

Лȣksȣлŭ oamenilopŭ.

I.

Ekonomica ȣnȣĭ пoпȣлŭ ape totŭ aчeлeaшĭ baze шi aчeлeaшĭ kondiцiȣnĭ, ka ekonomica ȣneĭ famiлiĭ. Keлtȣiaлa deвinde de venitŭ шi kîndŭ venitȣлŭ e deaжȣnsŭ sъ akoпepe keлtȣiaлa шi ръ-mîne înkъ чeva de пpisosŭ, atȣnчĭ ekonomica kaseĭ se aflъ în вȣnъ stape. Kîndŭ ȣnŭ пoпȣлŭ ȣpmeazъ aчeastъ pegȣлъ ekonomikъ naptikȣлapъ, adekъ keлtȣeшte maĭ пȣцinŭ de kîtŭ ape venitŭ, atȣnчĭ пpisosȣлŭ kape îĭ ръmîne, fopmeazъ kȣ timпȣлŭ o вoгъцie naцionaлъ kape devine baza tȣtȣpopa întpenpindepiлopŭ mapĭ naцionaлe. Цъ-piлe чiviлizate aлe Eȣpoпeĭ, kape aŭ întpenpinsŭ în ziлeлe noastpe лȣkpъpĭ цiгantiчe: dpȣmȣpĭ de fepŭ, kanaлe ш. ч. л., aŭ пȣtȣtŭ faчe aчeasta, nȣ-maĭ npin вoгъцia naцionaлъ. Aiчĭ s'a apъtatŭ de чe foлosŭ este вoгъцia fie-шĭ-kъpȣia din чe-тъцenĭ пentpȣ вineлe tȣtȣpopa. Întpenpindepiлe чeлe mapĭ aлe лȣmeĭ modepne, aŭ fostŭ пosiвiлe nȣmaĭ npin гpъmъdipea de kaпitaлŭ лa indiviziĭ, kape fopmeazъ aчeastъ лȣme; anoĭ aчeste indi-vide s'aŭ îmвoгъцitŭ nȣmaĭ npin pegȣлa maĭ sȣsŭ espȣsъ, adekъ kъ venitȣpiлe лopŭ anȣaлe aŭ tpe-kȣtŭ пeste keлtȣeлĭ лъsînd oapeшĭ-kape sȣmъ dpentŭ pezepвъ пentpȣ întpenpindepĭ viitoape.

Tpeвȣe sъ faчemŭ aiчĭ o oвsepvaцiȣne în paпoptȣлŭ вoгъцieĭ naцionaлe. Boгъцia naцio-naлъ пoate sъ fie пpiviтъ în doъ modȣpĭ, adekъ ka вoгъцia indiviziлopŭ kape konstitȣe ȣnŭ statŭ шi ka вoгъцia пpoпpie a aчestȣĭ statŭ. Sîntŭ state în kape indiviziĭ sîntŭ вoгaцĭ шi statȣлŭ este вoгatŭ, adekъ kasa чentpaлъ a statȣлȣĭ a шtiȣtŭ npintp'ȣnŭ sistemŭ de ekonomie, a гpъmъdi пpi-sosȣлŭ venitȣpiлop пeste keлtȣeлĭ шi a fopma ȣn mape fondŭ de pezepвъ. Asemenea state aŭ ȣnŭ viitopŭ шi sîntŭ în цenepe state tinepe, a kъpȣia вoгъцiĭ este вazatъ пe agpikȣлtȣpъ, kape este вaza venitȣлȣĭ naцionaлŭ.

Aчeste цъpĭ aŭ dpentate kîndŭ sъ siлeskŭ a menцina ȣn sistemŭ paцionaвiлŭ de ekonomie, spe a пȣtea adȣna o kasъ de pezepвъ, dpentŭ baza întpenpindepiлopŭ naцionaлe viitoape; kъчĭ în цenepe, лa чetъцeniĭ ȣneĭ цъpĭ agpikoлe nȣ гъsimŭ fondȣpiлe шi kaпitaлȣpiлe deosevite de mapĭ гpъmъdite în mîineлe naptikȣлapiлopŭ; de aчeea statȣлŭ nȣ tpeвȣe sъ sokoteaskъ kъ лa vpemea de nevoe va гъsi лa dînшiĭ fondȣpiлe neчesapiĭ. Din kontpa, sîntŭ ȣneлe цъpĭ kape în-tpenpindŭ întpenpindepĭ mapĭ fъpъ ka statȣлŭ sъ aivъ лa dispoziцiȣnea лȣĭ, fondȣpĭ deosevite; kъчĭ din kontpa statȣлŭ ape akoлo datopiĭ mapĭ din

*) NOTЪ. Neaŭ ръmasŭ înkъ kîte-va aptikoлe despre omŭ шi voimŭ aлe da înkъ în жȣpnaлȣлŭ nostpȣ în aчestŭ anŭ.

каре плътеште пе fie-каре анѕ doвînda регълатъ їъръ съ аївъ sперанцъ але плъti вр'о datъ; în ачеste цъpї, богъціеа націоналъ нѕ pezidъ în statѕ, чi în indiвiзї каре konstitѕe statѕ (în ачestѕ казѕ s. e. se афлъ *Mapea Бpitanie*). Нѕмаї кîndѕ o asemenea царъ este o царъ indѕstpieaлъ, а кърѕia богоціе este вazatъ пе întpeпpindepiле indѕstpiaле, нѕмаї atѕнчї statѕлѕ поate съ se sokoteaskъ богатѕ шi съ disпoзeaze пе капitaлѕpї imense каре репрezintѕ лѕкръpiле шi întpe-пpindepiле четъценiлорѕ; къчї întpeпpindepiле indѕstpiaле sintѕ niште pesѕpse (izвoape) infinite; аічї богъціеа н'аре марціне ка ла челе агрiколе каре sîntѕ мърцinite прin întindepea шi продѕкtавiлitatea пъмîntѕлѕї.

Eatъ înвedepatѕ къ гръмъdipea капitaлѕpiлорѕ марї în мîiniле ѕнора indiвide în цъpiле indѕstpiaле, este нѕ нѕмаї o konsekѕinцъ нечеsapie a natѕpeї окѕпаціѕнеї четъценiлорѕ, ба înкъ este гаранціеа вiitopѕлѕї просперitъцеї шi a desволтъpeї цъpeї. În Англiеа, Франчiа шi Цермаnia, fie-каре църанѕ съ вѕкѕръ de венеfiчiѕлѕ dрѕмѕpiлорѕ de fepѕ пентрѕ tpanspoptѕлѕ продѕktѕpiлорѕ sале шi кeapѕ пентрѕ къльtopiea sa пpoпpie; кѕ toate ачestea, ачeste марї întpeпpindepї націонале нѕ s'apѕ пѕtea ѕрма аколо dакъ н'apѕ esista капitaлiштiї марї каре аѕ fopма sочiетъцеї, saѕ къ аѕ împpѕмѕtatѕ statѕлѕї sѕме нечеsapie пентрѕ înfiiнцареа ачestopѕ inвенціѕнї modepne d'ѕнѕ folosѕ аша de imensѕ.

Ачеastъ esпoзiціѕне apatъ кît de nedpepte sînt плîнцеpiле ачелора, каре zікѕ къ izвopѕл непорочiреї лѕмеї este neîmпърцipea екалъ a богъцiлор întpe oameni. Eї îшi аѕ imaginat feлѕpiмi de sisteme шi de fopмѕле sочiале, întpe алtеле шi faїmosѕл комѕнismѕ, sпpe a faчe лѕмеа fepiчitъ, кѕм zікѕ eї. Комѕнismѕлѕ, нѕ нѕмаї къ este în sine o aвsѕpditate непрактiкaвiлъ, dap dака apѕ пѕtea o datъ съ se peaлizeze, atѕнчї apѕ deвeni îmmopmîntapea тѕтѕлор întpeпpindepiлор марї, каре аѕ skimвatѕ sѕпpafaцa пъмîntѕлѕї шi аѕ fondatѕ глopiea лѕмеї modepne. Ачeste întpeпpindepї, s'аѕ фъкѕtѕ нѕмаї прin капitaлѕpї de peseрвъ пъstpate шi гръмъdite de кътpe ѕнiї пентрѕ ачestѕ skoпѕ. Întpe toate ачeste ideї de pefopмe sочiале, нѕмаї sочiaлismѕлѕ, adiкъ sistemѕлѕ каре чере asoчiaціѕнеа oamenilop ла toate лѕкръpiле шi întpeпpindepiле лор, ка съ eaѕъ ѕн вiнefiчiѕ комѕн tѕtѕpopa în dimensiѕнї марї, цепepaле; нѕмаї ачеst sistem, zічем, кoпpinde o idee adeвъpatъ, adeкъ къ toatъ пѕtepea омѕлѕї, pesidъ în прiнчiпѕл sочiал. Кînd oamenii sѕnt ѕniцї шi коnлѕкpez ла ѕн skoпѕ, atѕнчї sînt tapї, продѕktiвї, лiвepї шi inвеnsiвiлї; кînd sînt desѕніцї, sînt deвiлї, непродѕktiвѕ шi deвinѕ прada ineмiчiлорѕ лорѕ.

Богъціеа шi лiвeptatea націѕнiлорѕ sînt o konsekѕінцъ natѕpaлъ a кѕлtѕpeї лорѕ. Попѕлiї некѕлtiвaцї, нѕ sѕnt нiчї богацї нiчї лiвepї. Съ не ѕiтъмѕ ла Asia шi ла Афрiка; аколо гъsimѕ нenѕмepoase попѕлаціѕнї, мѕлtѕ маї нѕмepoase de кît ачеiea але Eѕpoпеї; кѕ toate ачestea, ачештї попѕлї din Asia шi Афрiка împpeѕнъ, нѕ poseдъ нiчї a natpa papte a богъцieї Eѕpoпеї, каре este мѕлtѕ маї мiкъ de кîtѕ dinsеле; къчї în Asia шi Афрiка локѕeskѕ niште *попѕлї iнкѕлцї* (варварї saѕ semiварварї) прin ѕрмаре sѕnt съpачї шi sклавiї аї desпoціліорѕ лорѕ, каре 'ї tipanisezѕ шi'ї съръчeskѕ înкъ маї мѕлtѕ.

Богъціеа націоналъ, se гъseште нѕмаї ла попѕлiї каре аѕ pîвнъ de лѕкраре, каре мѕнчeskѕ нѕ sѕнt ленешї шi sѕнt amatopї d'opdine шi d'o вѕнъ pîndѕiaлъ, ѕpмîndѕ лeцeа економiеї a нѕ келtѕi прin лѕксѕ маї мѕлtѕ, de кîtѕ шiштiгѕ прin венitѕpiле лорѕ

O konsekѕінцъ immediatъ a богъцieї націонале este, o вieaцъ маї *комodъ*, opnatъ de маї мѕлtе вѕкѕpiї але лѕмеї ачesteia, eftinъtatea продѕкtелорѕ нечеsapiї пентрѕ fepiчipea вieцеї, dap totѕ d'o datъ o skѕмпъtate a враце лорѕ omeneштi adiкъ ѕн mape pesпekt пентре timпѕл шi лѕкрареа oamenilopѕ шi o eftinipe a' ваniлорѕ. Кîndѕ întp'o царъ, вaniї sѕnt skѕмпї шi лѕкрѕpiле oamenilopѕ eftine, se шtie къ ачеastъ царъ este înкъ îndъpъtѕ шi pesѕpseле богъцieї eї націонале нѕ s'аѕ desволtatѕ, saѕ къ ea denadinsѕ a pisinitѕ ачеastъ богъціе прiнtp'ѕнѕ лѕксѕ esaцepat каре a esпoptatѕ афаръ toцї вaniї цъpeї шi прiнtp'ачеasta a împiedeкat desволtapea лѕкрѕpiлорѕ агрiколе шi indѕstpiaле шi прiнtp'ачеasta a фъкѕtѕ къ toate лѕкрѕpiле oamenilopѕ *indiцeni* în ачеastъ царъ аѕ ръмasѕ imпepfekte, desпpeцѕite шi eftine. Нѕмаї ѕнѕ попѕлѕ *каре мѕнчеште* шi нѕ келtѕеште totѕ че кîштiгъ, *мерце* înainte шi deвine din zi în zi нѕ нѕмаї маї богатѕ, чi шi маї fepiчitѕ, маї чiвiлizatѕ шi маї пѕtepnikѕ.

Sъ нs'шi imaцine чine-ва къ ворвimŭ aiчĭ în контра лsксsлsĭ în џенерe. Sîntem din контра адораторiĭ лsксsлsĭ рационавiлŭ, къчĭ sîntemŭ înкрединцаџĭ, къ fъръ лsксŭ, Еsропа шi toaтъ лsмеа модернъ, н'арŭ пsтеа esista. Uнŭ економistŭ а fъкsтŭ обсерваџisнеа, къ în Франчiа кîшtiгъ тъпsшарi пе анŭ апроапе atîtea мiлioane, кîte Sпаniа ле кîшtiгase din вestitеле sале mine d'арџintŭ în Америка. Дар орашsлŭ Парisŭ sinгsрŭ кîшtiгъ пе fie-каре анŭ прin обiekte d'арte каре se вinde пентрs дарsрĭ d'анsлŭ нsоŭ, маĭ мsлтŭ de кît кîшtiгъ sн дsкат mik în Italia din пъмîнтsл съŭ прin череале. Дар че арŭ девени aчесte sste de miĭ de familiiле лsкsitoрiлорŭ аĭ Франчеĭ каре se хръnеskŭ de продsкцisнеа aчеsторŭ артiколе de лsксŭ, дакъ aчеstŭ лsксŭ арŭ încета? Дакъ s. e. oamenii арŭ хотърî а imita esemплsлŭ лsĭ Cato романsлŭ а нsмаĭ пsрta тънsшĭ шi а нsмаĭ da нimsлsĭ нimikŭ ла анsлŭ нoŭ! Еатъ къ лsксsлŭ а девенitŭ акsмŭ пентрs нoĭ Еsропенiĭ sнŭ прinчiпŭ вitалŭ, о кестisнe de вieаца пентрs miлioanеле de конлокsitoрii ноштрiĭ; а кърора esistinцъ шi вiitорŭ este вazатŭ пе aчеstŭ лsксŭ. Aчеastъ idee о вомŭ desвoлta înкъ маĭ віне кîndŭ, în sнеле din артiколеле вiitoаре, вомŭ ворвi despре кестisнеа îmsлцiреа oamenilорŭ пе пъмîнтŭ шi despре консекsinцеле sочiале, каре se рапортъ ла aчеаstъ кsestisнe.

Комsnikaцisnĭ sчientifiче miчĭ.

Кsдереа sнеĭ петре метеорiче.

În орашsлŭ *Toulouse* а къзsтŭ деsнъzi о пеатръ метеорiкъ d'о търiме імпортантъ; кsдереа еĭ ера însoцitъ de аръtареа sнsĭ fокŭ шi d'sнŭ вromotŭ în аерŭ, în кîтŭ мsлцĭ локsitорĭ d'аколо аŭ крезsтŭ шi акsмŭ къ а къзsтŭ прin fsлџерŭ; къчĭ e штisтŭ къ маĭ nainte пinъ нs s'а deskoпeritŭ esistinца кsдереĭ петрiлорŭ. Метеорiчiĭ, oamenii 'шi-аŭ imaцinat къ aчеste петре кад прin fsлџер.

Апsнцŭ.

Не апропiемŭ къtре sfîршitsлŭ анsлsĭ. Asta este периоада în каре редакцisнiле требsе съ ворвеаskъ кs пsвлiкs; пе d'о парtе требsе съĭ fъгъдsiaskъ че-ва шi пе d'алтъ парtе требsе съĭ чеаръ чева; întокмаĭ ка ла intрареа sнsĭ гsвернŭ нsoŭ, este обiчеiŭ къ stimsлаtорsл se адреseазъ кs sнŭ кsвîнтŭ къtре попsлs съŭ, fъгъдsindsĭ мsлтŭ шi черîndsĭ поаte шi маĭ мsлтŭ.

Че о съ черемŭ нoĭ de ла попsлsл ноstрs, адекъ de ла D-nii авонацĭ? Нs черемŭ алтŭ нimikŭ de кîтŭ рîdiкъмŭ мîinеле къtре черŭ шi înвокъмŭ assпра лорŭ венедiкцisнеа вiвлiкъ каре ziче: пръsiцiвъ, îmsлцiцiвъ шi fiцĭ пепsтерошĭ ка nisinsлŭ îмпрецisрsлŭ търiлорŭ.

Дарŭ че о съ fъгъдsimŭ авонацiлорŭ ноштрiĭ пентрs анsлŭ вiitорŭ? Оаре съĭ fъгъдsimŭ а'ĭ плаче, а континsа d'а fi instрsктiвŭ шi плъкsтŭ? Asta este de прisosŭ; de asta sîntŭ înкрединцаџĭ D-лорŭ шi fъръ орĭ-че fъгъдsiaлъ. Дарŭ еатъ че'ĭ fъгъдsimŭ:

О редsкцisне а прецsлsĭ авонаментsлsĭ пентрs жsрналsлŭ Isisŭ; прецsлŭ de doĭ галвенĭ sъ редsче ла патрs ikosарĭ (22 sfanцiхĭ) пе анŭ.

Поаte къ о съ'шĭ imaцine sнiĭ къ aчеаstъ редsкцisне провinе fiindŭ къ редакцisнеа аре пре мsлцĭ авонацĭ; ĭi înкрединцъмŭ din контра къ aчеstŭ жsрналŭ, de шi se вsкsръ мsлтŭ de fавоареа пsвлiкsлsĭ, totŭ аре sнŭ черкŭ de лекtорĭ foарte тъpцinitŭ. Дарŭ fiindŭ къ sнiĭ шi алцiĭ ниаŭ zisŭ къ редsкîнd прецsлŭ, о съ лърцimŭ черкsлŭ лекtорiлорŭ, de aчееа вомŭ черка шi aчеаstа.

Дакъ dsпе aчеаstъ редsкцisне а прецsлsĭ пsтерsлŭ авонацiлорŭ нs se ва îmsлцi întр'sнŭ модŭ konsiderавiлŭ, жsрналsлŭ Isisŭ ва încета а ешi; къчĭ ва fi imposiвiлŭ редакцisнеĭ а континsа кs пsвлiкареа лsĭ.

Аша дарŭ sперъмŭ къ aчеĭ каре se interesezŭ пентрs континsацisнеа жsрналsлsĭ ноstрs (шi авемŭ мsлцĭ воitорĭ de віне) съ ворŭ sili а лsкра întр'sнŭ модŭ ка aчеstŭ жsрналŭ, sinгsрsлŭ жsрналŭ штiinцifiкŭ попsларŭ în Ромîniа, съ нs înчетеze.

În анsл корент, чiркsмstanце партiкsларе непревъzsте аŭ fъкsт къ împърцiреа жsрналsлsĭ ноstрs în капiталъ шi трimiterea лsĭ ла distрiкте, нs s'а sрмаtŭ кs регsларitate шi esaktitatea черsтъ. Fъгъдsimŭ пsвлiкsлsĭ къ în анsлŭ вiitорŭ *aчеаstа нs se ва маĭ sрма*. Дарŭ орĭ-кsмŭ, ла sfîршitsлŭ анsлsĭ корентŭ, D-nii професорiĭ distрiкtелорŭ съ віне-воеаskъ а не аръта каре пsмере нs s'а трimisŭ прin грешалъ ла sнsлŭ saŭ алтsлŭ din авонацiĭ D-лорŭ, шi ле вомŭ трimite aчеste пsмере, ка съ'шĭ поатъ комплекta колекцisнеле анsале.

Fъгъдsiaлa Оноравiлsлsĭ Ziарŭ „Ромîнsлŭ“ d'а da авонацiлорŭ съĭ, жsрналsлŭ Isisŭ кs прецsлŭ d'sнŭ галвенŭ нsмаĭ, înчеteазъ кs înчепsтsлŭ анsлsĭ вiitорŭ.

Редакцisнеа жsрналsлsĭ Isisŭ.

Тіпъритŭ în Тiпографiеа Колецisлsĭ Sf. Sава.